

ZVONČEK

Štev.
12.

LIST S PODOBAMI
ZA SLOVENSKO
MLADINO

Leto
VII.

VSEBINA:

1. Božična noč. <i>Josip Vandot</i> . Pesem	265
2. Živali — medsebojne prijateljice. <i>Andrej Rapč</i> . Povest	266
3. Sirota Milica. <i>Ivo Blažič</i> . Povest.	268
4. Hojka — božično drevo. <i>A. Špan</i> . Gledališka igra	269
5. Pod božičnim drevesom. Podoba v barvotisku	271
6. Stari Slovak. <i>Joan Podgornik</i> . Povest	273
7. V borni suknji. <i>Silvester K. Basen</i>	276
8. Igrišče. <i>I. B. Zabavni spis s podobo</i>	278
9. Spoti. <i>E. Gangl</i> . Pesem s podobo	280
10. Izgubljeni sin. <i>Juraj Pangrac</i> . Povest	281
11. Mladi umetnik. Podoba v barvotisku	282
12. Dobra mati, mehka noč. <i>Fran Žgur</i> . Pesem	286
13. Vrti se kolesje . . . <i>Andrej Rapč</i> . Pesem	286
14. Pouk in zabava. Mladi risar. <i>A. Sič</i> . — Rešitev	287
15. Ob skepu sedmega letnika	288

Čenjenim naročnikom!

Vse p. n. naročnike, ki so na dolgu z letošnjo naročnino, prosimo vljudno, da nam jo pošljejo. Takih naročnikov je še lepo število — 384 — ki so dolžni K 1920.

Vsem onim naročnikom pa, ki so z naročnino na dolgu še za pol leta ali za vse leto 1905 in za leto 1906, smo ustavili list s to številko. Tudi takih naročnikov je še 94, ki dolgujejo K 983.20. V takih razmerah naj se lepo razvija in napreduje „Zvonček“?!
Upravništvo.

Šola in dom. Priobčil *Ivan Štrukelj*, ljudski učitelj. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. — To poljudno pisano knjižico najtopleje priporočamo slovenskim staršem. Iz nje spoznajo vrednost vzgoje in pouka ter se utrdijo v spoštovanju do šole in v ljubezni do otrok. Knjižica stane samo 12 h.

Domovinska dežela Štajerska. Učencem spodnještajerskih ljudskih šol v ponavljanje učne snovi iz domoznanstva sestavil *Josip Mešiček*, nadučitelj v Sevnici. (Z zemljevidnim obriskom). — Tiskala „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. — To je lepa, zlata knjižica, ki je ne moremo dovolj toplo priporočati slovenski šolski mladini in tudi odraslim ljudem. Vsak jo naj pridno prebira in si nje vsebino globoko vtisne v spomin. Cena je jako nizka. Trdo vezana knjižica velja samo 40 h, torej si jo lahko kupi vsakdo.

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrť leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Rimska cesta št. 7.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Engelbert Gangl** v Idriji.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.
Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Štev. 12.

V Ljubljani, 1. grudna 1906.

Leto VII.

Božična noč.

Roke mrzle zdaj v kožušček,
kučmo mehko do oči,
pa meglice gremo gledat,
zvezde blažene noči!

Kar sinoči del je striček,
danes vse resnica bo;
srce bo se nam topilo,
in čudilo se oko . . .

Šle sinoči so meglice
preko sinjega morjá,
spremljal veter jih je gorski
v mehki noči vrh gorá,

Tamkaj v solnca se kraljestvu
rožno jezero blesti,
in ob jezeru kraljica
solnca zlatega sedi.

Rože bajne belo cvetje
v roki zlati sniva ji,
in meglice snežnojasne
z vodo rožno vmiva ji.

* * *

Kakor s cvetjem posejane
sinje sanjajo goré,
in srebrni viri mehko
pesem sveto žuboré.

Vračajo meglice gorske
nam na rodno se zemljó,
pa v božični sveti noči
kakor rože zacvetó. —

Zvezdice sinoči zlate
razsvetlile so nebo,
v gaju sinjem so krilatcu
v mehko padale rokó,

Ob cvetovih tam so peli
pesem angeli tačas —
in oko se jim smehljalo
in smehljalo se jim obraz.

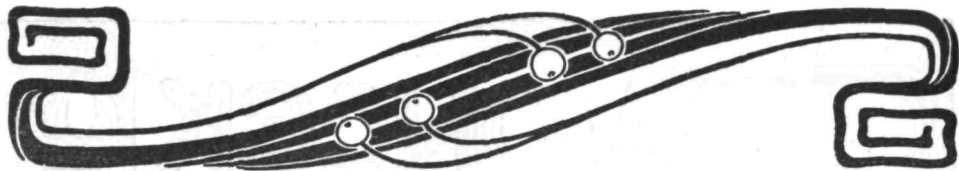
Kot oči krilatcev božjih
zvezdice so vstajale
in iz neba v jutru zlatem
tiho so odhajale.

In v božični sveti noči
s sinjih svetijo nebes,
kot krilatci sami zrlí
na zemljico bi zares . . .

Bratci moji, nam sinoči
striček vse je rekel to,
a nocoj srce topi se,
čudu čudi se oko.

Vseokrog žarijo zvezde,
v svitu božjem vtripajoč,
In v višini in v nižini
tiho moli sveta noč . . .

Josip Vandot.

Živali — medsebojne prijateljice.

Spisal *Andrej Rapč.*

Nedelja je bila. Pri Konjarjevih je dekla prinesla na mizo kislega zelja z žganci, in družina je posedla okolo mize.

Umerjeno so romale žlice določeno pot od skupne sklede do ust. Veliki hlapec je pravkar pogledal postrani pastirja, ki je stresel božji dar po mizi, in hotel nekaj reči, ali žlice, ki so doslej tako vztrajno hodile svojo pot, so zastale vsem. Nekoliko jih je ostalo pogreznjenih v zelje in žgance v skledi, nekaj sredi pota od sklede do ust, velikemu hlapcu in pastirju pa prav v ustih. Zavzdignila je vsa družina glave, in oči so se jim napele, ušesa so poslušala. Gospodinji je padla žlica iz roke, in zvrnilo se je zelje z žganci po mizi. Tako se je bila prestrašila, da se kar ganiti ni mogla. Oči so romale od velikega hlapca do gospodinje, od dekel do pastirja, izkratka: pogledovali so se vsi začudeno, vprašujoče, prestrašeno.

„Jaka! Za Boga, kaj je?“ je komaj izustila gospodinja.

Molk, ki je ležal kot stoti svinca nad obedujočimi, je bil pretrgan. Kakor nekaj oddih je splavalo nekaj nad nje. Kar slišen je bil oddih po teh besedah.

Jaka ni odgovoril. Potegnil je v naglici žlico iz ust, da je zazvenela med zobmi. Vrgel jo je na mizo, da se je žlica preobrnila do pastirja, in usta so mu hitro opravljala svoje delo, da spravijo zadnji požir dol v želodec. Potem pa je zavpil: „V hlevu! . . .“ In drl je ven iz veže, da je prevrnil stol s pastirjem in temu izbil žlico iz ust.

Pastir Janezek se je zagrabil za čeljust in žalostno gledal po raztresenih žgancih in po zelju in je nerodno pobiral pod mizo padlo žlico. Veliki dekli je šinilo nekaj kakor smeh okolo usten, ali oči so ji le ostale široko odprte in so izražale strah, dočim je gospodinja pohitela za hlapcem.

Gori pri odprtem oknu v šoli je stala gospodična Suzana, pripravljaje si zajtrk in tudi ta je obstala, se nagnila skozi okno in zavpila: „Jezus, Marija! Kaj pa je to?“ Pa je pustila samovar z mlekom, in po stopnicah doli so se začuli hitri koraki. „Kaj pa je?“ sem vprašal, stopivši iz sobe in gledal za hitečo gospodično.

„Pri Konjarjevih . . .“ je rekla v naglici.

Šel sem za njo.

* * *

Konjarjeva hiša stoji prav tik šole. Iz šolskih oken se vidi na njeno prostrano dvorišče in obsežne hleve.

V par korakih je bila gospodična na dvorišču pred hlevi. Tudi jaz sem prihitel tja. Hlapec je pravkar planil v hlev, gospodinja je hitela še po dvorišču, za njo prestrašena družina.

„Kaj je?“ so se vpraševale začudene oči vseh.

Iz hlevov so prihajali tako čudno-otožni živinski glasovi, da so rezali v srce.

Kaj je?

Na iztežaj je odprl hlapec vrata v hlev, in čuden, rekel bi, strašen, a obenem ginljiv prizor se nam je odgrnil.

Živina je z velikimi svojimi očmi gledala tako otožno in začudeno tja na sredo hleva, da te je ob pogledu nanjo sunilo v prsih nekaj čudnega, da te je nekaj grenkega zgrabilo v grlu.

Vola sta se bila odtrgala. S povešenima glavama sta stala sredi hleva in se oglašala tako otožno, in tako mokro so jima sijale oči, da se sam, gledaje to veliko živalsko ljubezen, nisi mogel zdržati solz.

Kaj je bilo?

Sredi hleva je ležal „pram“ in je bil z nogami okolo sebe. Tako žalostnih konjskih glasov še nisem čul v svojem življenju.

Z vseh naših obrazov je odsevala nekaka groza, in oči so bile široko odprte in orosele.

Krik hlapcev in gospodinjin se je mešal med čudno živinsko godbo.

In konj je bil vedno huje okolo sebe, in vedno otožnejši glasovi so se mu izvijali iz mogočnih prsi. Nozdrvi so se mu napele; kazal je velike, bele zobe.

„Jaka! Marija pomagaj!“ je vpila gospodinja, ali Jaka je stal nekaj časa kakor okamenel sredi hleva. Ta nenavadni prizor ga je bil skoro omamil, kakor nas vse. Nabralo se je veliko ljudi in vsi so osuplo zrli nekaj trenutkov v hlev. Živali so se žalostno oglašale, huje in huje je stokal konj in bil z nogami okolo sebe. O, ti živalski glasovi!

Moj Bog, sem si mislil. Je li mogoče, da celo nespametna živina toliko čuti za svojega sobrata? Da, mogoče je! Sam sem videl to nenavadno prikazen v živalskem življenju. In še več! Zdelo se mi je, kakor da so tekle solze iz živalskih oči.

Sirovež, ki ravna grdo z živino, naj bi videl ta prizor, in prepričan sem, da bi ne nalagal živini več dela, ki ga ne more izvršiti, ne rabil več biča, ko dobra beseda istotoliko lahko opravi. Uvidel bi, da tudi živina čuti, in da je res, da večkrat po čutu živina osramoti človeka.

Ta prizor pa je bil tem genljivejši, ako pomislimo, da se kar vidi, kako rada bi živina pomagala bolnemu tovarišu, vijočemu se v grozovitih mukah sredi hleva, pa ni vedela, kako. Ta dobra živina!

Jaka, veliki hlapec, se je prvi zavedel. Jel je ogovarjati „prama“ in ga dvigati. Žival bi si že prej sama pomagala, a ni mogla. Padla je ravno na zdravo nogo in z bolno se ni mogla opreti, da bi vstala.

In priskočili so sedaj ljudje, ki so bili doslej v nekakem otrpnjenju! Gledal sem obraze ob tem delu, in nekaj mehkega mi je božalo dušo.

Oh, človeško srce je tudi lepo in blago! Na obrazu vseh navzočih se je kazalo, da trpe z ubogo živaljo, in na misel mi je prišlo: „Pa naj je življenje na svetu še tako hudo, skrajno hudo ne bo, dokler utripljejo tako blaga srca, ki čutijo tudi z živalmi.“

Spravili so konja pokonci. In zopet prizor, ki mi ga ni možno popisati tako, kot sem ga občutil.

Živali so ob navzočnosti ljudi nekoliko utihnile z izrazi sočuvstva. Le njihove oči so žalostno, radovedno zrle sedaj po ljudeh in zopet v trpečega tovariša. Kakor hitro pa je stal konj pokonci, je šlo v vsem hlevu kot nekak oddih med ljudmi takisto kot med živalmi.

Tako čudno-veselo so se oglasile živali kakor bi se veselja zasmejale, kakor se oddahne človek po veliki nevarnosti, ki jo je prebil.

Konj si je kmalu opomogel, in kmalu se je čulo v hlevu hrustanje sena in prežvekovanje. Teliček pa je še večkrat vprašujoče pogledoval na bolnega „prama“, kakor bi ga hotel vprašati: „Ljubi pram, ali si sedaj zdrav? Ali ti je sedaj dobro?“

Ljudje so se razšli. Odšel sem tudi jaz, bogatejši za lep življenjski prizor. In gosposdična Suzana? V samovaru ni bilo več mleka. Izkipelo je že . . .

Sirota Milica.

Spisal Ivo Blažič.

ako lepo, krasno je bilo onega jutra v gozdu! In Miličine stopinje so bile lahne, prožne, a srce je bilo polno boli, žalosti. Kako bi ne bilo to drobno srcece?

Milica je sirota. Zgodaj sta jo ostavila oče in mati. Kruh si mora služiti pri tujih ljudeh. In tak kruh je časih grenak ko pelin. Milici je že bil.

Dvanajsto leto je dopolnila in delati mora, pridno delati. A ljudem ni nikoli dovolj. Pehaj se in trudi, vendar te bodo gledali postrani. — Tujka! Ta ni naša! — Glej jo! Solze ji silijo v oči. Ne more jih zadržati, cel potok ji lije po nežnih licih.

Lahno spe dalje po ozki stezici. Prvi sneg ji škriplje pod nogami. V desnici nese culico, z levico si briše oči.

„Zapodili so me iz službe. Dovolj jim nisem delala in vendar sem se trudila, kolikor so mi dopuščale mlade moči. Lenobo sem jim pasla in vendar sem prva vstajala, poslednja legala k počitku . . . O, moji starši, zakaj ste me ostavili tako rano?“

Njene vzdihne je čulo gozdno drevje, s katerega se je sipal beli sneg.

Prvi solnčni žarki mladega jutra so se obešali po vitkih vejah smrek, jelk in bukev. Snežni kosmiči so se blesteli ko kristali ob solčnih trakovih. Lahno so odbijali od sebe jutranje solnce. In tedaj je bilo v gozdu tako svečano, tako praznično . . . Niso sicer prepevali krilati pevci, in ni zelenelo drevje. Ali ta bela, snežena odeja tako ugaja očem! In ti tisočeri kristali!

Začivkala je v leskovem grmu sinica, na široki bukvi je zavpila sraka. In bilo je tako prijetno, ugodno. — Ali v Miličino srce niso segali ti glasovi, ni segala ta svečanost, ni segalo to veselje. Njeno srce je bilo tožno.

Stopala je dalje . . . Puška je počila nekje blizu nje.

Po stezi je pridirjala okrvavljena srna. Kri ji je kapala iz strani na beli sneg. Za njo je letela njena mlada hčerka. Še en strel!

Bil je namenjen na mlado srnico, ali ta je v urnem teku odhitela, Krogla je obtičala v smrekovem deblu.

Sem po snegu je prihajal gozdar Peter. Nameril je še enkrat na srnico, ki je bila že v precejšnji razdalji od njega.

„Pustite jo, pustite! Kaj vam je storila?“ je vzkliknila Milica. Stopila je predenj. Puška mu je omahnila.

„Kaj hočeš, dekle, kam greš tako zgodaj?“

„Iz službe so me zapodili. Nimam ne očeta ne matere, tako sama sem na svetu. Da, ravnotako se mi godi ko oni srnici.“

Zopet je začela ihteti. Petru se je usmili.

„K meni pojdi! Žena mi je umrla, otroci so še majhni. Kar pojdi!“

„Kako ste dobri, Peter!“

Zadel je srno na ramo ter korakal proti svoji hiši kraj gozda. Za njim je stopala Milica, zdaj vesela, radostna. Srnica se je počasi in boječe plazila za mrtvo materjo. — V gozdu je bilo tako krasno!

Hojka — božično drevo.

Majdičevim deklicam za božičnico 1906. priredil in podaril A. Špan.

Vsebina po znani pripovedki:

Stara, ubožna ženica, ostavljena od vsega sveta, gre nabirat v gozd suhega listja, da bi si napravila toplo in mehko ležišče, toda nobeno drevo ji ga ne privošči. Že hoče žalostna in prazna oditi, tedaj se pa starka zasmili hojki, ki ji ponudi, ker nima listja, svoje storže, da si zakuri z njimi. Starka jih hvaležno sprejme in prosi Boga, naj hojki poplača njeno usmiljenost. Ta prošnja je bila uslišana. — Angel božji pride in pove hojki, kaka čast ji je določena: ker je bila usmiljena, postane božično drevo.

Osebe:

Mlajše tri deklice predstavljajo gozd, in sicer ena z bukovo vejico **bukev**, druga z lipovo vejico **lipo**, tretja s hojevo vejico **hojo**. Okolo bukve in lipe leži listje, okolo hojke leže storži (češarki). — Četrta deklica, primerno oblečena, predstavlja **angela**. Najstarejša — **stara ženica** — je slabo in ubožno oblečena ter ima vrečo.

I. prizor.

Bukev, lipa in hojka stoje na svojem mestu in predstavljajo gozd. Vse je tiho in mirno, samo vejice se gibljejo, kakor da bi jih majal veter.

II. prizor.

Stara ženica, malo sključena, pride in postoji ob strani.

Ženica: Prišla je zima, z njo sneg in pa led; povsod jo naznanja uboštva sled. —

Oj, kako zebe me v stare kosti,
lakota tare me, srce boli. —
Postelje tople mi manjka doma,
kdo pač siroti starki kaj da! —

Ozre se proti gozdu.

Listja nabirat tja v gozd se podam,
da vsaj blazinico mehko imam. —

Gre proti bukvi.

Bukvica ljuba, usmili se me,
glej, kako tare me hudo gorje! —
Malo mi listja podari nocoj,
v vrečo ga denem in vzamem s seboj;
v posteljo mehko služilo mi bo,
tebe hvalila bom vedno lepó. —

Bukev: Listje jaz rabim sama zasé,
glej, korenine iz zemlje molé;
moram pokriti jih, čuvati jaz,
da ne uniči ledeni jih mraz.

Ženica gre k lipi.

Ženica: Lipa dišeča, usmili se me,
glej, kako tare me hudo gorje! —
Malo mi listja podari nocoj,
v vrečo ga denem in vzamem s seboj;
v posteljo mehko služilo mi bo,
tebe hvalila bom vedno lepó.

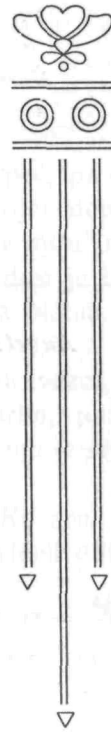
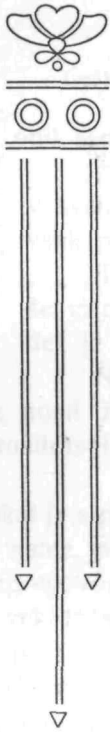
Lipa: Cvetke uboge se zime bojé,
hudega mraza prezebajo že.
Če ti dam listja, mi one umró,
čuvati moram z njim cvetke skrbnó.

Ženica (žalostno): Postelje tople nimam doma,
kdo pač sirotici starki kaj da! —
Drevje ni v gozdu usmiljeno več,
glad ga ne gane, pogled ne proseč! —
V kočico svojo iz gozda zbežim,
kakor doslej naj še dalje trpim!

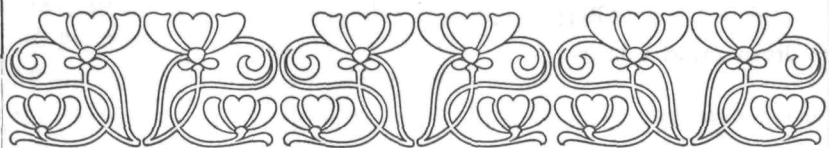
Hoče oditi.

Hojka: Žena uboga, ne plaši se me,
igle so ostre, a mehko srce.
Morda pomagati morem ti jaz,
vidim, da trese te zima in mraz. —
Moje češarke si vzemi s seboj,
v peči si toplo zakuri nocoj!

Starka pobira storže in jih deva v vrečo.

Pod božičnim drevesom

Ženica: Bog ti povrni, oj, hojka, tvoj sad,
da bi nabiral ga vsakdo še rad!
V širnem tem gozdu usmiljenja ni,
pač pa imela si, hojka, ga ti.
Ker si sočutje imela z menoj,
Bog blagoslovi te, hojka, nocoj! —

Starka je medtem pobrala storže, sedaj se vzravna in pogleda proti nebu.

Ženica (svečano): Ljubi Bog v nebeškem raji,
ki vse vidi in vse ve,
videl je nocoj i naji,
hojka, le veseli se! —
Hudo kara, dobro vrača,
hojke blage je vesel.
Čaka krasna tebe plača,
angel k tebi bo dospel.

III. prizor.

Angel pride.

Angel: Ljubi Bog v nebeškem raji,
ki vse vidi in vse ve,
slišal je nocoj i vaji —
hojka, le veseli se!
Hudo kara, dobro vrača,
čaka te še krasna plača
za usmiljeno srce. —

Svečano.

Lepši sad boš zdaj imela,
boš pozimi zelenela,
o Božiču vsa blestela,
božje detece boš grela
in ga gledala vesela.
In otroci, ki so vrli,
bodo vsi veseli zrl
na sadove,
na darove,
ki jih, hojka, boš nosila,
med otroke jih delila . . .
Glej! . . .

Božično drevo zažari v lučih.

Vseh pet deklic: Jej!

Stari Slovak.

Češki spisal *Vaclav Kosmak*. Preložil *Ivan Podgornik*.

Šel sem o Božiču po cesti.

„Pojdi, za Boga svetega, domov, sedi za peč, pa ostani tam v svetem miru! Nocoj je božični večer; pojdi domov kakor vsak pošten človek in praznuj božično noč v miru in pokoju.“

Tako sem govoril sam sebi in obrnil, dasi je bilo solnce še visoko, korake proti domu. Cesta je bila blatna, in hladan dež je pršil.

Nedaleč od vasi sem dohitel starega loncevezca. Na levem ramenu je nosil žico, zvito v kolobar, in zamazano torbo, pod desnico nekoliko kositrastih pokrovk, na širokem jermenu pa se mu je svetil rumen križec.

Korakal je s počasnim korakom in sklonjeno glavo. Ko sem ga dohitel, se je ozrl name, privzdignil stari klobuk, da so se mu videli dolgi, osiveli lasje, in izpregovoril: „Hvaljen Jezus Kristus!“

„Na veke!“ sem ga zahvalil. „Kam pa, stari Slovak?“

„Eh, prosim, tam le do tiste vasi bi rad, da poprosim malo večerje in prenočišča na taji svetih večer, prosim.“

„Tako je bova tam,“ sem mu odgovoril. „Kako pa se vam kaj godi?“

„Oh, bodi Bogu potoženo, gospod, slabo! Mili Bog moj! Odkar so si izmislili tiste železne lonce, toliko da spravim kje kako mišnico ali pokrivačo v denar — da se človek tako prebije skozi svet, pa da kak vinar stolče ženi za cesarske davke, da nama ne prodajo tiste pedi zemlje, ki jo imava. Na zimo dam potem spotoma pri pisarju napisati pismo, pa ji pošljem tisto krono ali dve — kakor pač človek zmore . . .“

„Prav, prav; kaj se hoče! Tudi jaz sem veliko romal križem sveta — ali to nič ne nese.“

„Ali ste morda krošnjar?“ je vprašal loncevezec.

„Ne, imam drugačno opravilo — ali tudi to popustim. Tu v tej vasi bivam. Pojdite z menoj, lahko ostanete pri meni in kadar vam bo drago, pojdete naprej — jaz pa ostanem doma.“

„Dobrotni Bog vam povrni!“ je rekel loncevezec in vzdihnil.

Ko sva prišla na moj dom, so se naši začudili, da uvajam takega gosta. Posadil sem ga v kuhinji k ognjišču in mu dal steklenico vina in kos kruha, da počaka do večerje.

Loncevezec je vrgel žico na tla, torbo in kamižolo v kot, položil palico z mišnicami tik sebe in šel pred hišo, da si s slamo obriše čizme. Potem je zopet sedel k ognjišču, dal klobuk na tla, oprl lakti na kolena, sklonil roke in jih povetil med kolena ter gledal v tla. Sivi, dolgi lasje so se mu vsipali preko ramen na prsa. Črez nekaj časa se je vzravnal, potegnil z roko preko sivih brk in pil. In zopet se je zatopil v misli. Stopil sem v izbo, oblekel vrhno suknjo in se povrnil k loncevezcu.

Mračilo se je že. Glejte, skoraj nič ni dneva. Sedel sem k loncevezcu.

„Ali imate tudi ženo doma?“ sem ga vprašal.

„Imam, prosim; imam bedno starko!“

„Imate li veliko tiste zemlje?“

„Prosim, male tri orale skoraj samega pečevja. Moj Bog, koliko se mora človek pehati, pa nima nič od tega! Ko sem se ločil od svoje žene, ni imela drugega ko tri kupljenike krompirja pa kupljenik ovsa. To je njeno življenje na zimo. Pa malo zelja.“

„Kaj nimate kruha?“

„Takega ko tukaj — ne! Pri nas zmeljemo oves in spečemo kruh. Dokler je presen, je dober — oj, oj, moj Bog, da bi ga le kaj bilo!“

Zunaj je začel pastir trobiti, otroci pa so začeli pokati z biči in mukati in meketati kakor čreda, ki so jo gnali pastirji v Betlehem. Stari loncevezec si je jel otirati oči.

„Čemu jočete?“

Loncevezec je sklenil roke in oprl nanje čelo in vzdihnil: „Oj, da bi mogel biti doma v svoji koči, pri svoji ženi! Tam piskajo na piščalke in kurijo ogenj po skalah.*) — Oj, mili Bog, Jezušček, rojen v Betlehemu iz Marije Device, da nas odrešiš — usmili se nas!“ je šepetal in se tolkel na prsa.

Jaz sem malo pomolčal, nisem hotel kaliti občutkov.

Ogenj na ognjišču je prasketal, in plamen je rdeče razsvetljeval teman zid. V kuhinji je dišal kolač in ribja omaka, na vasi se je razlegal pastirski rog, nad nami je tiktakala ura — tako prijetno je bilo sedeti doma, tako sladko!

Črez nekaj časa sem se zopet oglašil: „Ne plakajte, starček, saj se bosta spomladi zopet videla s svojo staro ženo. In kaj ji prinesete?“

„Kaj ji more prinesiti bori loncevezec? Najboljše je par grošev. Poprej sem ji nosil ponekoliko dobrega borovničevca — ali zdaj ne mara več zanj.“

„Ne? Ali je bolna?“

„Ni, hvala Bogu, ni — ali nekoč sem prišel spomladi domov in ji prinesel borovničevca. Ona se je namrdnila in je rekla: „Ne, ne! Če bi vedel, da ne pijem žganja, bi ga ne nosil.“ — „Ali odkdaj ga ne piješ?“ sem jo vprašal. — „Naš gospod župnik“, je rekla žena, „nam je pravil, da je žganje strup, in nas rotil, naj mu obljubimo, da ga ne bomo več pili.“

*) Navada na ta večer v ondotnih krajih.

Dal nam je vsakemu, kar nas je to obljubo storilo pred oltarjem, svetinjico, rekoč: Nosite to svetinjico na prsih in molite vsak dan k Materi božji, ona vam pomore in dodeli srečno zadnjo uro“, je rekla moja starka. „In jaz sem prisegla in nosim svetinjco in jo bom nosila in ne maram borovničevca.“ — „Jaz pa sem skočil k židu,“ je rekel loncevezec, „kupil polič vina pa ga nesel ženi: Evo ti, starka, duša moja, in pij! — In pila je.“

„To je vrla žena!“ sem pripomnil.

„Vrla žena!“ je dejal loncevezec.

„Ali otrok nista imela, da sta tako sama?“

Loncevezec je vzdihnil: „Prosim vas, ne spominjajte me na to! Imela sva — imela — sina in hčer. Hčerka se je omožila in umrla — sin — Bog sam nebeški ve, če je živ ali ne.“

„Kako to? Pijte, mož!“

Loncevezec je skomizgnil z rameni, pil, si poravnal lase in rekel: „Kako to? Bilo mu je ime Janoš. Ko je bila revolucija v Budimpešti, je bil vojak. Midva sva čula o tem in slehrn večer molila Boga zanj, da bi ga ne zadela krogla. Neki večer, ko smo sedeli ob ognju, in je mati kuhala krompir, se odpro vrata, in Janoš vstopi kakor kak gospod. Ojoj, ti moj Bog, bil vam je mladenič, raven kakor smreka! Bog vas sprimi, oče, mati in sestra, je izpregovoril in nam podal roko. Mati se je zjokala. Bog te sprimi, Janoš, sem rekel, kako se imaš? — Najpoprej pijmo in jejmo. Anka, na denar in skoči k židu. Kupi mesa in žganja, sem dejal. Anka je šla; mi pa smo se gostili. Ko smo se napili in najedli, je dal Janoš meni cekin, materi cekin in sestri cekin — bodi mi duša vekomaj pogubljen! — rumene kakor zlato. — Jaz ostrmim in ga vprašam: Janoš, sinko moj, moje veselje, komu služiš, da imaš toliko denarja? Ali služiš cesarju?“

„Če bi služil cesarju, bi ne imel zlatov?“

„A komu služiš? Kralju?“

„Kakemu kralju, oče? — Ne!“

„Komu pa?“

Slovak je razburjen planil kvišku, kakor bi se to, kar je pripovedoval, zgodilo prav zdaj.

„A komu potem služiš? Pa vendar ne služiš Košutu?“ *)

Starčeve oči so se iskriale in brki ježili.

„Prokleta ti duša! Proklet dan tvojega rojstva! Ali nisi prisegel cesarju?“

„Prisegel, ali cesar ne plača.“

„Kako monduro **) nosiš?“

„Košutovo!“

„Poberi se mi iz hiše — poberi se, Judež!“ je kričal starec in vzdignil roko, da mu je široki rokav zamazane srajce zdrsnil do rame in se je pokazala gola roka. „Spravi se mi in ne prikaži se mi več, dokler sem živ!“

„Oče, Andrej!“ je vzkliknila žena.

„Molči!“ sem zavpil, „pa ne čakaj, če ti je duša mila!“

*) Slovaški odpadnik in izdajalec.

**) Obleko.

Janoš je vstal, šel ponoči proč, in odtedaj ne veva, kam je šel, ali ga je sablja sesekala ali se klati po svetu. — Oh, oh, dobri, mili Bog! Moja starka pravi: Andrej, pregrešil si se, ker si sina zapodil od hiše. Potem je povedal Adam Javornik, da ga je videl, kako se potika med Nemci. — Prav govori starka! Gospod Bog nas je kaznoval. Lahko bi naju zdaj živil, ko sem jaz onemogel, moja starka pa trpi bedo, in jaz sem ga zapodil! Nama pa nihče nič ne da! — Nihče, nihče! — Zakaj pa ni držal prisege?“ je pomirjen pripomnil in sedel, omahnil zopet in povešal glavo, da so se mu vsuli dolgi lasje po obličju in na zlati križec na širokem jermenu torbe.

Ginjen sem ga gledal in pomislil na njegovo staro ženo, kako v gorski koči sama sedi in strada in misli na starega moža, kod se neki zdaj ubija, da bi si prislužil kakšen groš na dan za kruh — ubija sam na stara leta, ker je zapodil sina edinca od hiše zaradi izdajstva zoper cesarja!

Tam daleč v Karpatih blizu Krivana gre na božični večer starka, odeta v platneno krilo in zavita z belo plahto, v cerkev — sirota zapuščena. —

Po svetu se potika stari Andrej, ker je zapodil od hiše sina, podporo starim svojim letom, zaradi izdajstva zoper cesarja.

Andrej pripada sicer zaničevanemu narodu tu na svetu — ali ne pri Bogu: tam bo med izvoljenci.

V borni suknji.

Spisal *Silvester K.*

Ob morski obali vroče Afrike se je pasla čreda velblodov. Eden velblodov, največji v čredi, je legel kakor utrujen na tla in je počival. Pridruži se mu gospodarjev pes, in začneta se razgovarjati.

„Gotovo ne moreš biti ponosen na svojo postavo,“ reče pes, „ker je tako grda, da bi ne mogla biti grša. Barve si uma-zane kakor kakšna rjava cunjja, noge imaš tanke in koščene, vrat je dolg in zakrivljen, a ustni se ti povešata (kakor bi ti hoteli odpasti. Ali kaj, ko bi le svoje grbe ne imel na hrbtu! Ta grba te pači, da se ne da povedati. In naposled poglej še velike žulje, ki jih nosiš na kolenih kakor krpe.“

Velblod molči nekaj časa kakor bi nehote pritrjeval izrečenim besedam, naposled se pa oglasi:

„Nekoliko se pa vendar lahko branim in zagovarjam. Kdor mora težko delati in je trpin kakor jaz, ne more nositi lepe suknje. Rjava — kakor je moja — mu pristojna najbolj in se ne maže kakov katera druga. Kadar me

gospodar obloži s težkim tovorom ali kadar me zajaše, moram poklekniti, ker sem mu previsok; ob trdih tleh in bodečem pesku bi se mi slaba godila, ako bi ne imel trdih žuljev, ki mi varujejo kožo. Dolge in tanke noge me usposobljajo za naglo in vztrajno hojo, vrat pa je pravilno dolg, ker bi sicer pri svoji visoki rasti ne mogel doseči trate. Grba — ta je značilna mojemu rodu in, oprostí, če ni meni napoti, naj tudi tebi ne bo. Sicer pa človek dobro pozna moje lastnosti in jih ve ceniti, ker bi v tukajšnjih razmerah ne mogel živeti brez mene. Zato me naziva ladjo puščave. Kmalu zopet nastopimo daljno pot črez peščeno pustinjo. Pojdi z menoj in vedel me boš ceniti.“

„Velja,“ pritrđi pes, „hočem te spremljati.“ —

Po žgočem pesku širne puščave se premiče dolga vrsta z blagom obloženih velblodov, takozvana karavana. Tudi znanec pes je zraven. Toda kakšen je! Potrť in utrujen šepa poleg svojega prijatelja velbloda; oči ima zatekle, noge boleče, a jezik mu zaradi hude žeje in vročine visi daleč iz gobca. Že črez teden traja več kot trudapolno potovanje, in videti je, da ga še ne bo kmalu konec. Oh, zakaj je šel s karavano! Kako dobro bi mu bilo doma. Ležal bi dobrovoljno v senci in počival v prijetnem hladu. Oh, in kaj je že pretrpel na potovanju! Nekoč ga je skoraj zasul pesek, ki je pridrvil v mogočem vrtincu; pokopal bi ljudi in živali, ako bi se ne bili vrgli na tla. Voda v mehah se je bila posušila že včera, in če jih pot ne privede kmalu do kakega studenca, je nevarnost velika, in žeje lahko onemore vsa karavana. In te gladne, vedno kričeče in karavano spremljajoče ptice mrhojedel! Pot je zaznamovana s kostmi in celimi okostji padlih živali, in gotovo se je še marsikatera zvijala v poslednjih mukah, ko so jo že začele pri živem telesu trgati nenasitne ptice, ji kljuvale oči in ji parale trebuh.

„Občudujem te,“ reče pes velblodu, „da moreš še tako krepko korakati po žgočem pesku. In ali te nič ne žeja? Le z največjo silo se še vzdržujem na nogah in takoj bi legel, ako bi se ne bal grozne smrti. Oh, in ta žeja! Ali me nič ne obžaluješ?“

„Seveda te obžalujem,“ odgovori velblod, „toda ne morem ti pomagati. Le nekaj ur še potrpi, potem smo pri studencu, kjer prenočimo in kjer si tudi lahko pogasiš žejo. Ali me zdaj še zaničuješ? Ali si že izprevidel, čemu sem ravno tako ustvarjen in ne drugače?“

„Oh, da!“ vzdihne pes. „Čeprav sem te po zunanosti ocenil tako slabo, vendar bi bil zdaj kaj rad v tvoji koži.“

Po velikem trudu dospe karavana proti noči vendarle do studenca. S kako slastjo so si ljudje in živina pogasili žejo. Tudi pes je pil, da se je komaj ločil od vode; potem pa je kakor mrtev padel ves onemogel za šotor svojega gospodarja. Niti za jed ni maral. Velblodi pa so se zadovoljno pasli po zeleni trati, ki je rasla okolo studenca in ki je bila edina sveža in sočnata zelenjad, ki jo je videla karavana od začetka svojega potovanja.

Ko so se ljudje in živina dobro odpočili in si zopet mehe napolnili z vodo, so se podali na težavno pot. Toda po večurnem potovanju že ni

mogel pes naprej. Že ga je hotel gospodar pustiti, ker si ni vedel pomagati. Tu pa pristopi prijatelj velblod, poklekne na tla in vzame psa na svoj že itak s tovorom težko obloženi hrbet.

Karavana je srečno izvršila svoje potovanje in se je tudi srečno vrnila domov. Velblod in pes sta si bila odslej še iskrenejša prijatelja, in kako je zadnjemu ugajala velblodova borna suknja, ker je vedel, kako je ravno ta primerna in kako lepe lastnosti se skrivajo pod njo.

Igrišče.

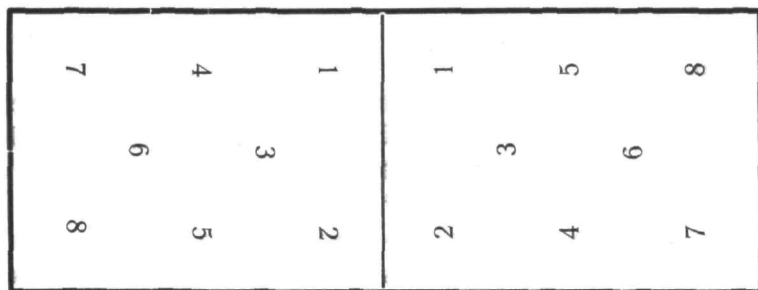
Priobčuje I. B.

6. Žoganje s pestjo.

Igrišče za to igro bodi 40 m dolgo in 20 m široko. Igra lahko 8 do 16 igralcev, ki morajo biti izvežbani v metanju žoge, in sicer se bije žoga s pestjo ali s spodnjo laktjo ene roke odspodaj navzgor. Vsi drugi udarci, bodisi z razprostrtimi prsti ali s kakim drugim delom telesa ali odzgoraj navzdol, so néveljavni.*)

Igrišče, čigar strani morajo biti dobro zaznamovane, razdeli v dva enaka dela in potegni počrez vrv, ki je 2 m nad zemljo. (Glej sliko! Na straneh se zabijeta dva kolca v zemljo in nanje pripne vrv.)

Igralci se razdele v dve enaki stranki, ki se vstopita vsaka v svoj oddelek. Če bi bilo mnogo igralcev, se razdele ti v dva dela in igrajo z dvema žogama. V tem slučaju pa moramo razširiti prostor na 30 m širine.

Dolžnost vsakega igralca je, da ostane na svojem prostoru in bije žogo le takrat, kadar pride v njegovo bližino. Navzad tekati ni priporočljivo, ker je dolžnost zadnjega igralca, da žogo odbije. Le zadnji igralec sme stopiti toliko navzad, da žogo še lahko doseže, tudi sme prekoračiti mejo igrišča, če odbije žogo v zraku.

Bistvo igre obstoji v tem, da se „odbije“ žoga, ki jo nasprotna stranka „vrže“ črez vrv, zopet nazaj črez vrv. Vsaka pravilno „odbita“ žoga šteje

*) Žoga za to igro je 20 do 24 cm debela in napolnjena z zrakom.

eno točko, „vržena“ žoga ne šteje. Odbija se žoga toliko časa z ene strani na drugo, da se naredi napaka. Kadar se ta zgodi, zavali igralec žogo nazaj v prostor one stranke, ki je napravila napako, in odtam se vrže iznova.

„Vrže“ se žoga na ta način, da zaluči igralec žogo v zrak in jo pri padcu navzdol odbije s pestjo ali spodnjo laktjo čez vrv. Če bi pa žoga ne padla v nasprotni prostor, ampak še to stran vrvi, jo igralec vrže še enkrat.

„Odbije“ se žogo ali takoj letečo v zraku ali ko odskoči od tal. Če pa odskoči žoga dvakrat zapored od tal in je med tem ni nihče odbil s pestjo, je neveljavna, in igralec jo mora iznova „vreči“. Ako pade žoga pri odbijanju v prostor odbijalcev na tla, jo sme drug igralec še enkrat odbiti, in če še potem ne pade čez vrv, jo sme tudi tretji itd.; seveda pa ne sme dvakrat odskočiti od tal. Dovoljeno je pa tudi žogo toliko časa s pestjo navzgor odbijati, tudi če vselej medtem pade na tla, da se zdi igralcu pripravno, žogo odbiti čez vrv. To odbijanje je dovoljeno poljubno dolgo, tudi drug igralec sme medtem prevzeti žogo, da jo odbije, da le ne odskoči dvakrat od tal. Vsako odbito (namreč čez vrv) žogo šteje stranka za eno točko.

Igro dobi ona stranka, ki v določenem času šteje največ točk. Lahko pa stranki določita konec igri tedaj, kadar šteje ena stranka 20 točk. Tudi se lahko določi, da mora biti 20. žoga odbita direktno (preden pade na tla).

Glavna pravila so ta:

1.) Žogo se sme biti le s pestjo ali s spodnjo laktjo (levo ali desno) odzдолaj navzgor.

2.) Neveljavno odbite žoge so:

a) če odbije igralec žogo z odprto roko ali z obema rokama ali laktema ali odzgoraj navzdol;

b) če pade žoga dvakrat na tla in je ni nihče medtem udaril;

c) če zleti žoga pod vrvjo ali če se dotakne vrvi;

č) če pade žoga zunaj igrišča na tla. Če pa pade žoga v igrišču na tla in potem šele odskoči čez igrišče, sme skočiti igralec za njo in jo odtam odbiti nazaj v svoj prostor ali čez vrv v nasprotni prostor.

3.) Ona stranka, ki naredi napako, mora žogo iznova „vreči“.

4.) Šteje se le tista žoga, ki odbita, ne vržena, leti čez vrv, in sicer jih šteje vsaka stranka glasno.

5.) Če se potoči žoga po tleh, je neveljavna in se je ne odbije.

6.) Stopanje v prostor nasprotne stranke je prepovedano.

7.) Po vsaki igri ali tudi po polovici ene igre lahko menjata stranki prostore.

Če se igra z dvema žogama, je pomniti še to-le:

8.) V začetku igre „vrže“ vsaka stranka eno žogo.

9.) Če prideta med igro obe žogi k eni stranki, se „vrže“ najprej ena, potem šele druga, ne pa obe obenem.

Spoti!

*Minka ima polno dela.
Kaj ji hodite na pot?
Za vse te igrače vaše
mesta tudi je drugod!*

*Minka hodi po opravkih,
mora v klet in spet nazaj,
za napotje vam na pragu
vedno je najljubši kraj.*

*Ako vam besedo reče,
brž se skremži vam obraz,
da vas za uho potiplje,
dobro bilo bi tačas!*

*Kdor ne sluša na besedo,
pa bo slušal na rokó.
Spoti brž z vsóropotijo! —
Minka bliža se — z metló!*

E. Gangl.

Izgubljeni sin.

Spisal *Furaj Pangrac.*

(Konec.)

Mati, vem, da ste vi moje solnce, moje nebo, moje življenje. Mati, ljubim vas bolj kot luna svoje solnce, bolj kot vse zvezde svoje nebo, bolj kot vsi logi in gaji in trate in polje in ves cvet in sad svojo mater — zemljo . . . Vprašajte moja pota v tujini, solnce in zvezde na nebu: vse vam enoglasno odgovore: on ljubi svojo mater . . . Mati, poglejte izgubljenega sinu: raztrgana mu je obleka, telo strto, duša umazana in grda; toda dasi sem berač na duši in telesu, vendar čutim v svojem srcu ljubezen do vas, veliko in močno ljubezen; da bi z njo prestavljal gore, ustavljal tek vodam, da bi z njo zaklical solncu: „Stoj!“ In obstalo bi, ko bi bila taka moč dana človeku . . . In ker vas ljubim z vsem svojim srcem, z vsemi svojimi močmi, mi je tudi žal od vsega srca in iz vse duše, da sem vas žalil, kruto žalil. Vi ste me klicali otroka: „Pojdi sem, zvezdica, lunica moja! Pojdi sem, cvetka mojega srca!“ Oh, mati: cvetka vašega srca je ovenela, lunica vaša je izgrešila svojo pot in otemnela, zvezdica na nebu vaše sreče se je utrnila in izgubila . . .“

„Mati, usehla cvetka šele ve, kaj ji je bila zemlja, v kateri je zrasla . . . Ugasla zvezda šele ve, kaj ji je bilo nebo, s katerega je sevala . . . Otemnela luna šele ve, kaj ji je bilo solnce, ki ji je dajalo svetlobe . . .“

„Mati, jaz sem luna. Ostavil sem svoje solnce, ljubo mater, in luna je obledela in otemnela . . .“

„Mati, jaz sem zvezda, vi nebo. Šel sem v svet, in zvezda se je utrnila in padla z neba. Še enkrat je zaplapolala in nato ugasnila . . .“

„Mati, jaz sem cvetka, kakor ste me klicali, vi življenje moje. Cvetka sem, ki je zrasla na materinem srcu. A stopil sem na svoje noge; šel sem po svetu, in cvetka je bila iztrgana z materinega srca in je ovenela in usahnila. Zdaj še čaka, da pride vrtnar in jo izruje in vrže v ogenj . . .“

„Oh, zlata moja mamica! Jaz — capin — šele prav vem, kaj je mati otroku . . .“

„O, jaz nesrečnež! . . .“

„In vendar me kličejo še vedno njena usmiljena usta: Moj edinec, moj Janko, moj ljubljenec . . . O, predobra moja zlata mamica! . . .“

„Vzdignem se ter pojdem k svoji materi in ji porečem z izgubljenim sinom: Mati, grešil sem zoper nebesa in zoper tebe; več nisem vreden tvoj sin imenovan biti; stori me, kakor kakega svojih najemnikov . . .“

In se je vzdignil in je vrgel citre, svojo nesrečo, ob košato bukev, da so se zdobile, in so odleteli kosci na vse strani. In se je podal v domovino, k materi. In prišel je domov, „Američan“ v zlati kočiji: na klancu ga je, capina, pobrala teta Maruša ter ga rešila gotove smrti . . .

❖ Mladi umetnik ❖

V.

„Pa jutri gre v hišo, na vse zgodaj mu ponesem obleko v hlev, in jaz mu bom stregla, kakor je naročila njegova mati, dobra moja sestra Lenka,“ si je šepetala teta Maruša in prikimala z glavo, ko je prišla iz hleva od Janka, edinca, ljubljenca svoje matere. A on je prišel umret domov! . . . Saj bi že umrl, ko bi se ga ne bila usmilila dobra teta Maruša, na klancu, onostran jarka, v snegu . . . A njene usmiljene roke so ga rešile, rešile za en dan, dva, tri — kvečjemu za en teden . . . On, Janko, je strta posoda: samo en rahel sunek, in posoda se razvezne, razpade v črepinje, ki jih je treba spraviti v kraj . . .

Še je žvižgala ledena burja tisti večer, in sneg je naletaval, in mraz je bil hud kakor še nikoli, a to ni motilo ubogega Janka: ostavil je mehko zrahljano posteljo in topli hlev in šel z ljubeznijo in hrepenenjem v srcu v mraz in led. „K materi, k materi!“ so klicala neprestano njegova usta, in v srcu mu je vstajala še večja ljubezen, še večje hrepenenje. In pospešil je korak tja gor k cerkvi, na njivo božjo, na vaško pokopališče, k materi, k materi! . . .

Nad vasjo se je dvigala v nočni temini domača cerkev, okrog nje pa se je razprostiralo pokopališče, obdano z razpadajočim širokim zidovjem. Tu je bil kraj miru in pokoja vsem onim, ki jih je utrudilo in upehalo življenje, da niso mogli več dalje in so obstali ob potu; smrt jih je rešila iz doline solz ter jih položila v hladno jamo, kjer čakajo večnega vstajenja. Nad vhodom na vaško pokopališče je bil pomenljiv napis, ki je dirnil vsakega, kdor ga je prečital. Čutil je vsakdo, da mrtvi govore k njemu po tem napisu, ki se je glasil: „Kar ste zdaj vi, smo bili mi; kar smo zdaj mi, boste nekoč vi . . .“

Janko se je bližal pokopališču. Korak, že prej negotov, mu je zastajal. In noge so se mu šibile in ves se je tresel od mraza in koprnenja; saj zdajzdaj stopi njegova trudna noga na kraj mrtvih, kjer spi spanje pravičnega tudi njegova mati . . .

Odpre duri pri vходу in stopi na pokopališče. Neki glas mu reče: „Janko, zdaj si med mrtvimi. Mati je v grobu, ti ob grobu, in še nekaj časa, in oba bosta onkraj groba, v večnosti: zakaj ko si storil prvi korak v svet, se je ozrla smrt na mater in nate ter zavihtela smrtno svojo koso nad obema . . .“

Ni ga oplašil ta glas. Zdelo se mu je, ko je stopil na pokopališče, da je prišel domov, med znance in prijatelje, utrujen in upehan, potreben počitka in miru. V duhu je zagledal nanovo izkopan grob poleg materinega in vedel je, da je ta pripravljen zanj, utrujenega popotnika, ubitega do smrti, potrebnega počitka . . .

Oči je imel vedno uprte na mesto, kjer mora biti po dopovedovanju tete Maruše grob predobre njegove matere. Zdaj mu zastane trudna noga. Njegove oči zagledajo križ in na križu tablo z napisom, ki je oznanjal, da počiva v tem grobu dobra mati Lenka Korenova in čaka večnega vstajenja . . .

Janko skloni glavo. Ob svitu naletavajočega snega je razločno prečital materino ime. Tudi drugo, kar je še bilo zapisanega, bi bil mogel razbrati; a ko so izgovorila njegova usta materino ime, mu je zatrepetalo v prsih srce, in oči so mu zalile solze, in zgrudil se je na materin grob in zavpil z velikim glasom: „Mati, mati, moja zlata mati! Odpustite izgubljenemu sinu! Zašel je, a danes se je povrnil in k vam je prišel . . . Odpustite, mati, moja zlata mati! . . .“ In je vzdigaval roke in se trkal na prsi in poljubljajal sneg in led na materinem grobu in začel prositi in moliti. Prosil je mater, naj vstane; ali mati ni vstala. Prosil jo je, naj vstane in izusti le eno besedico: „Odpuščeno!“ Ali mati ni vstala, da bi mu rekla in ga tolažila: „Odpuščeno ti je, pojdi v miru, moj sin! . . .“ Začel je prositi Boga, naj reče materi, naj vstane, a njegov glas se je poizgubil v nemirni noči brez odziva . . . Prosil je dalje in molil k Bogu, naj se ga usmili in reče materi, naj vstane in ga reši le z eno besedico: „Odpuščeno!“ — A le veter je tulil preko grobov v odgovor in ledena burja je brila in sneg je naletaval . . . Tedaj pa začne klicati kakor otrok, ki je zašel in izgubil mater izpred oči: „Mama, mama, moja zlata mama!“ In iznova poljublja grob in križ in materino ime pod križem in iznova kliče: „Mama, mama, moja zlata mama! . . . Kje ste, kje ste, da vas ne prikliče glas mojega srca? . . . Kje ste, kje ste, zlata moja mama, da vas že ne vidijo moje oči? . . .“

Zdaj se mu zazdi, da ga je slišala mati in se mu odzvala v grobu. Začutil je bližino svoje matere. Nepopisna ljubezen do matere se je vžgala v njegovem srcu, ki ga je vsega prevzela. In nepopisno hrepenenje se mu je zbudilo, da ni čutil ne mraza ne snega ne bolečin svojega telesa; njegova duša je le gorela ljubezni do ljube mamice in hrepenela z vsemi močmi po materi . . . „Oh, da bi vsaj enkrat še videl premilo obličje svoje mamice, zlate svoje mamice! . . . Oh, da bi se vsaj enkrat še ozrlo materino oko milostno name in bi njena usta izpregovorila usmiljeno: Odpuščeno! . . .“

Ljubi Bog v nebesih je videl veliko kesanje izgubljenega sina in brezmejno njegovo ljubezen do matere ter se ga je usmilil. Poslal je smrtnega angela, da reši Janka in ga združi na veke z materjo.

Napol v snu in ves premrazen je še klical in vzdihoval Janko: „Oh, mati, odpusti skesanemu in izpokorjenemu sinu! Reci le eno besedo, in ozdravljena bo moja duša! „Odpuščeno ti je!“ naj izreko usmiljeno tvoja ljubezniva usta, in ozdravljen bom. Samo migini z milostno roko, samo ozri se z milostnim očesom name . . .“

Velika ljubezen in veliko hrepenenje ga je tako prevzelo, da ni čutil zledenele obleke na sebi, da ni čutil otrplih udov in da mu mraz in led pritiska vedno globlje, do srca . . .

„Mama, mama, moja zlata mamica!“ so še klicala njegova usta. In glej, kaj li zagledajo zdaj njegove trudne oči? Je li to sen ali je istina? Mar li prihaja z nebes v resnici njegova mati? — Da, to je materina podoba, usmiljena in dobrotljiva. Vedno bliže in bliže prihaja . . . In v sina ima uprt pogled . . . Skoro bo že pri sinu . . . Zdaj je stopila mati na grob, vsa v slavi in časti . . .

Janko je trepetal in koprnal ljubezni. Mati ga prime za roko in reče usmiljeno: „Zdaj si se povrnil domov, moj edinec, moj Janko, moj ljubljenc. . . Pa truden si in bolan in lačen. Teta Maruša, prinesi mu vsega, mojemu edincu, mojemu Janku, ljubljencu mojega srca . . .“

Janko poklekne tedaj pred mater in reče: „Mati, grešil sem zoper nebesa in zoper tebe in več nisem vreden, tvoj sin imenovan biti . . .“

Mati mu ni dala izgovoriti. Sklonila se je k njemu, k izpokorjencu, ga pritisnila na svoje srce in rekla usmiljeno: „Zdaj si pri meni, moj edinec. Mrtva sem bila, a zdaj sem zopet oživela, ko imam sina na svojem srcu . . .“ In drugim, ki so prihiteli gledat in povpraševat, kdo je prišel, je rekla oveseljena mati: „Veselite se in od veselja poskakujte! Glejte, moj sin, ki je zašel, moj Janko, ljubljenc mojega srca, se je povrnil . . .“

Janko je slonel na materinih prsih ter jokal, ginjen od tolike ljubezni in dobrote svoje matere . . .

Sneg je še vedno naletaval in ledena burja je brila ostro, da še nikoli tako.

* * *

Drugo jutro se je izpodtaknil cerkvenik, ko je šel zvonit dan, ob rajnke matere Lenke grobu na nekaj trdega. Ko potiplje v sneg, kaj bi bilo, mu zagomezi po vseh žilah in žilicah; zakaj zagrabil je za zmrzlo človeško roko . . . Strah in groza ga obide in steče v vas in pove ljudem. In ljudje so prišli in potegnili iz snega zmrzlega mladega siromaka . . .

„Kdo bi bil? — Pa na matere Lenke grobu je zmrznil! — Jej, pa ne, da bi bil to njen sin, ki je šel po svetu!“ —

Tako so govorili in se izpraševali. A ko so pogledali v pisanje, ki so ga našli pri njem, so zavpili: „On je! Resnično, on je, Janko, edinec, rajnke Lenke sin, ki je šel po svetu! . . . Bog, bodi milostljiv njegovu duši! . . .“

V dobrem letu, in vsega je bilo konec! Šel je po svetu in življenje ga je zgrabilo s svojo trdo roko, njega, slabiča. In ko je dobilo v pest neizkušenega mladeniča, in je videl rajati ljudi v življenju, je menil, da so mu odprta nebesa, da mu igra godba, da mu ropočejo bobni . . . In od samega veselja je poskočil in plosknil sam z rokami: „Bum, bum! Bum-bum-bum!“ A pri zadnjem „bum“ ga je ubilo življenje, kakor je ubil Dondar včeraj steklenici, in prišel je domov Janko v črepinjah, ki se, sesute in nerabne, pospravijo v kraj . . .

Stari vojak Dondar, ki je zasedel izgubljenega sinu imetje, ne kakor koklja, da bi ga grel in varoval, ampak kot jastreb, da ga izkljuje in izpije, je pokazal zdaj teti Maruši vrata, rekoč: „Zdaj je vsega konec, poberi se! . . .“

„Ujej in pa!“ je zajavkala potrta teta Maruša in šla od hiše . . .

Dobra mati, mehka noč.

Dobra mati, mehka noč,
hodi mimo hiš in koč:
pogled njen je vdan in zvest,
modro krilo bliska zvezd.
Govor njen skrivnosten, tih —
misel sladka žalostnih.
Pesem peva: Bog je zlat,
cvetk vam trga z rajskih trat,
z njimi jaz prihajam k vam
in jih v spalni trosim hram...
Pridem — in obrnem ključ;
pihnem — in ugasnem luč...
Kdor je priden, hranim zanj
božjih cvetk — cvetočih sanj.
Če gre z mano v božji vrt,
dam igrač prepoln mu prt...
Če zna pisati že — i,
lepo tablico dobi;

če zna pisati pa — u,
gre s črtalnikom domu,
a navrh mu dam za smeh
še moža, ki piha meh;
ali muco drlrmav,
spredaj miška, kar je prav!
Tudi lajno dudldi,
mož na berglji jo vrti,
tam pojac rdeč, haha,
bije na pokrovca dva...
Ah, to lepe so reči,
ki jih pridnim noč deli,
noč prelepa, polna zvezd!
Kdor ima pa hudo vest,
cvetk ne dam mu, nič za smeh,
solze žgoče le v očeh;
v zglatvje trnja in bodic,
na srce ujednih ptic!

Fran Žgur.

Vrti se kolesje...

Vrti se kolesje čarobnih sanj,
in Anica v zibki smehlja se
in z angelci v sanjah igra se...
Vrti se kolesje čarobnih sanj...

In rajajo angelci rajski ples,
med njimi pa Anica raja,
nebeška sladkost jo navdaja:
aj, dušica plava ji vrhu nebes...

Po nebu kresnice jasne žaré.
Kresnice? No: zvezdice zale,
ki Anki v oči so pale:
zdaj vanje zro, lastne miline strmé.

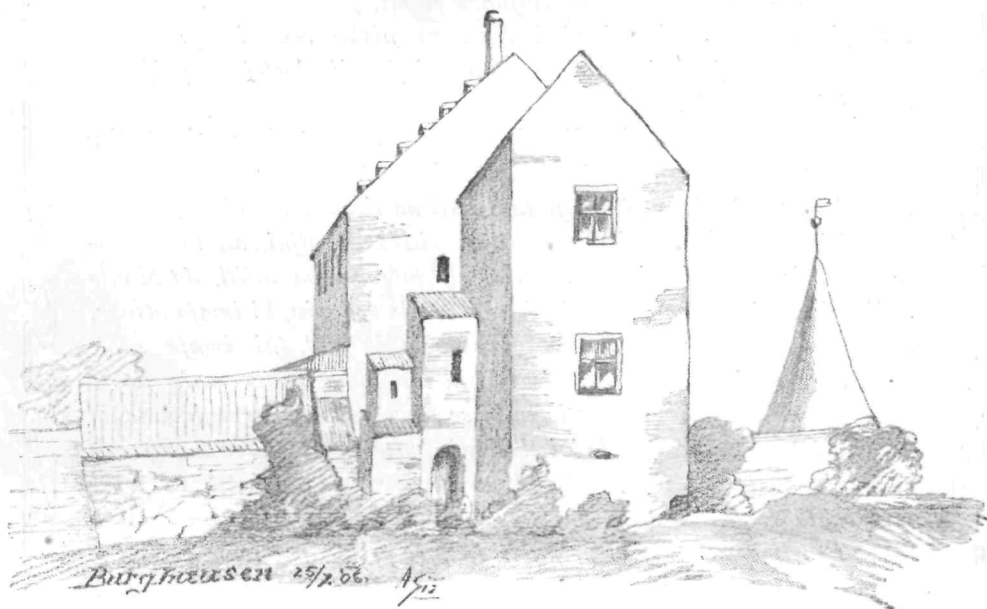
Andrej Rapè.

Mladi risar.

Priobčuje *A. Siž.*

Tudi iz te risbe lahko posnamete, kako je napravljati preproste slike po naravi. Obenem vam pa ta risba nudi tudi priliko, seznaniti se s slogom, v katerem so zidane hiše v Nemčiji. Risba predstavlja staro poslopje, ki stoji v Burghausnu ob Salici na Bavarskem, in sicer na hribu sredi mesta, kjer stoji prekrasni stari grad, v katerem so nekdanj bivali bavarski kralji. Značilni za stare in tudi nekatere nove stavbe v Nemčiji so majhni zidani zobci vrhu stranskega zidovja ob strehi.

Rešitev zastavice v podobah v enajsti številki.

Moli in delaj!

Prav so jo rešili: Milko Naglič, šestošolec v Ljubljani; Minka in Slavka Zacherl, učenki, Frančišek Zacherl, učenec v Ljutomeru; Justina Vremec, učenka VII. razr. na liceju v Trstu; Adolf Rohrmann, učenec IV raz. v Kranju; Anica in Elza Sturm v Idriji; Janko Rebek, učenec III. razr. slovenske šole v Celju; Sanda in Vidka Samsa v Ilirski Bistrici; Joži Kotnik, Ivan Cesar, Karel Kramar, Milko Arčan, Anton Kapel, Franc Bevc, Ivan Tratnik, Franc Kolar, Rudolf-Dečman, Fazarinc Alojzij, Franjo Vltavsky, Vincenc Kamer, Ivan Hrašovar, Rudolf Kožuh, J. Sumrek, Franc Koren, Anton Arzenšek, Franc Jelovšek, Janko Bovha, Ludovik Selišek, A. Grobelnik, Martin Kač, Franc Čečko, Franc Regulj, učenci V. razr. slovenske ljudske šole v Celju; Ivan Godeša, Andrej Kušlan, Ivan Kristan, Jožef Rován, Marija Seljak, Tračika Kušlan, učenki in učenci v Planini pri Rakeku. — Pomotoma je med zadnjimi rešilci izostalo ime: Štefka Karničnik v Rotenbergu nad Mariborom.

Ob sklepu sedmega letnika.

Danes završuje »Zvonček« svoj sedmi letnik.

Pri tej priliki zahvaljamo vse tiste prijatelje in prijateljice slovenske mladine, ki so nas ljubeznivo podpirali tudi v preteklem letu, bodisi da so zalagali »Zvonček« s svojimi proizvodi, bodisi da so mu pridobivali novih naročnikov. Kar so storili za naš list, so posredna storili za ljubo slovensko mladino, ki tako rada prebira »Zvonček«. Navadila se je nanj in zato bi več ne mogla biti brez njega.

In ker je mladina zadovoljna z nami, jo bomo razveseljevali s svojim listom tudi prihodnje leto: za nizko ceno bo prejemale »Zvonček«, ki ji naj ostane to, kar ji je bil doslej — prijatelj, učitelj in zabavnik.

Kolikor so nam dovoljevale razmere, smo storili za list tudi v ravnokar završenem letu. Med Slovenci je vzdrževanje ilustriranega lista draga reč. Drugod imajo taki listi na tisoče naročnikov, ki tudi plačujejo naročnino. Pri nas moramo biti zadovoljni, da lahko pokrijemo tiskarske in druge stroške. Ne moremo pa tajiti, da bi bilo tudi pri nas lahko bolje. Koliko je slovenskih rodovin, ki imajo otroke, a nimajo »Zvončka«! Koliko je slovenskih šol, ki imajo svoje knjižnice, a nimajo našega lista! Bilo bi treba samo malo dobre volje in malo požrtvovalnosti, pa bi se število naših naročnikov takoj tako izdatno pomnožilo, da bi dobivalo naše upravnništvo mnogo več denarnih sredstev. Potem bi tudi uredništvo mnogo lažje in lepše izvrševalo svojo nalogo.

Prosimo, naj se naši prijatelji in naše prijateljice malo potrudijo in poskrbe, da se pomnoži število naših naročnikov. Od tega je v prvi vrsti zavisen razvoj in napredek našega lista.

Za prihodnje leto smo poskrbeli »Zvončku« novo, krasno opremo. Založili smo se z lepimi podobami, si pridobili obilico spisov najraznovrstnejše vsebine in storili sploh vse, kar je mogoče ob takih sredstvih storiti za slovenski mladinski list s podobami. Zato lahko zaupno gledamo v bodočnost, ker smo preverjeni, da ostane naklonjenost slovenske javnosti na naši strani.

Ker nam je pa treba pravočasno vedeti, v kolikem številu moramo natisniti prvi zvezek prihodnjega letnika, prosimo vsakogar, naj se zglati pri našem upravništvu še tekom tega meseca (po dopisnici), da ostane naš naročnik, oziroma da se uvršča v število naših naročnikov.

Uredništvo in upravnništvo.

